

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. D. N. Benedicti XIV. Declaratio Super Matrimoniis Inter Protestantes Et Catholicos

Benedikt <XIV., Papst>

Coloniæ, 1746

VD18 1439684X-001

8. Consilium P.Thomæ Sergii S. Officii Consult.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40802

G.

Hollandiæ Matrimoniorum.

Dub. I. -- *An Matrimonia ab Hereticis inter se in Locis Fœderatorum Ordinum dominio in Belgio subjectis contracta, non servatâ formâ Concilii Tridentini, censenda sint valida.*

Tantus est in hac quæstione rationum, auctoritatum, imo & quodammodo decretorum, quæ Sacris ex Congregationibus emanarunt, conflictus, ut, si rem æqua lance libremus, suspensi, atque hæsitantes animo teneamur, necesse sit. Hujuscemodi conflictum doctissimè juxta, atque eruditissimè pro more suo nobis exhibet R. P. D. Archiepiscopus Philippensis S. Congregationis Concilii Secretarius in proluxa Scriptura hac de re edita; Quamobrem, ne tempus inutiliter conteram, ab eo insuper exponendo consulto abstineo.

At quandoquidem cuiam parti magis adhæream, aperire iussus sum, pro valore Matrimoniorum, de quibus agitur, & jamdiu me stetisse, & adhuc stare ingenuè fateor. Haud utique me movet argumentum ex eo petitum, quod Decretum Tridentinum in Parochiis Provinciæ fœderati Belgii ritè publicatum, receptumve minime fuerit: Siquidem historica monumenta hinc inde adducta, quæque in præfata Scriptura legere est, hocce argumentum infirmum reddunt, nulliusque profecto roboris. Suas quoque apud me difficultates, & quidem gravissimas habet illud, quod ex longa consuetudine memorato Conciliari Decreto contraria produci assolet; eoque præsertim, quod ab

Hereti-

Hæreticis contra communes Ecclesiæ leges consuetudinem induci posse, incertum admodum mihi est. Certè consuetudo legem non abrogat, nisi in quantum Legislatoris sive personalem, sive legalem consensum præferret; difficile autem creditu est, Ecclesiam juratis hostibus suis hujuscemodi consensum ullo modo præstare velle. Doctrina verò S. Thomæ (a) de cessatione legis positivæ humanæ, ubi legem ipsam non modò inutilem, verum etiam perniciosam, atque observatu moraliter impossibilem evasisse constiterit; ejusmodi, inquam doctrina quatenus Hæreticos respicit, quorum culpa, & contumacia ea incommoda subsequuntur, modici ponderis esse dignoscitur. Parvi quoque mihi sunt rationes reliquæ ferè omnes, quæ pro valore Matrimoniorum, de quibus disputatur, in medium conferuntur; tot enim, tantisque exceptionibus inveniuntur obnoxia, ut nihil pene solidi afferre valeant.

Rationes autem, quæ me commovent, duæ præsertim sunt; Prima ab ipsiusmet Tridentini historia derivatur; colligitur namque ex Pallavicino, (b) ea potissimum de Causa appositam fuisse nostro decreto clausulam, ut in unaquaque Parochia publicaretur, roburque suum post triginta dies habere inciperet, à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ numerandos; ut scilicet A catholicarum Communitatum, Nationum, Rerumque publicarum Matrimoniis prospiceretur, eaque memorato decreto haud quaquam irrita redderentur. Perspectum namque Tridentini Patres habebant,

A catho-

(a) 1. 3. q. 96. art. 6. in corp.

(b) lib. 22. c. 4. n. 25. & 26. lib. 23. c. 5. n. 19.

A catholicis ejus temporis Communitatibus, cœtibusque nec Parochias, nec Parochos esse, ubi, & à quibus Decretum illud publicaretur; & neque publicationi Hæreticos consensuros unquam, licet eis Parochi, Parochiæque fuissent: Quamobrem ea clausula A catholicorum Matrimonia ab nova condita lege excipere duxerunt, atque cavere, ne in Concubitus universim evaderent, ingenti earundem Communitatum cum Spirituali, tum Temporalis detrimento, quod nullo vel Hæreticorum, vel Catholicorum bono compensaretur. Et vero si Tridentini Patres Matrimonia quoque in Hæreticorum Communitatibus inita comprehendere voluissent, iniquam, uti reor, condidissent legem, utpote quæ contra cujusvis justæ, atque adeo veræ legis naturam ad augenda potius, quàm ad minuenda mala conduxisset.

Cum igitur planum, exploratumque sit, Ecclesiæ mentem nequaquam fuisse, A catholicorum ejus temporis verè, proprièque dictas Communitates Conciliari legi, quæ ad clandestina respicit matrimonia, subjicere: Remanet nunc discutendum, eademne, an diversa Ecclesiæ sit mens de iis Hæreticorum Communitatibus, quæ in Regionibus, Regnis, Provinciis, Civitatibusque, ubi Decretum Tridentinum aliquando publicatum, receptumque fuit, ad præsens formatæ reperiuntur?

Et quidem si de iis Hæreticorum Communitatibus sermo sit, apud quas Tridentini Decretum nec publicatum, nec receptum unquam fuit; & quæ eo totæ, vel ex parte migrent, ubi & publicatum, & receptum est; si, inquam, de ejusmodi Hæreticorum Communitatibus agatur, pro certo pro-

pemo-

pemodum habeo, eas decreto, de quo agimus, nusquam subjici; modo, & ubi id publicatum, receptumque fuit, ita vivant, ut veram, proprièque talem Communitatem conflent. Etenim veræ Communitates ubivis degant, sicuti propriis legibus vivunt, ita & propriis exemptionibus, ac privilegiis uti, fruique possunt. Unde Helvetii Romæ degentes, parvamque Communitatem hinc informantes jejunium quadragesimale non utique Romano, sed Helvetico more incipiunt, suntque ipsis Bacchanaliorum dies, qui nobis Cinerum dicti sunt.

Major utique difficultas est, cum de iis A catholicorum Communitatibus loquimur, quæ inibi, ex iisque indigenis exortæ sunt, ubi, & apud quos decretum Tridentini publicatum jam, receptumque fuerat: Par enim non videtur, ut ejusmodi Communitates ex propria, patrumve suorum apostasia commodum hauriant; tantique criminis quasi in præmium ab receptis Ecclesiæ legibus eximantur. Verum etiam hac in hypothese Ecclesiæ mentem non esse, ad memoratas Communitates sapèdictum decretum extendere, asseverare vix equidem ambigo.

Et verò si Ecclesia noluit A catholicorum Cætus tempore, quo Tridentinum celebratum est, existentes in decreto de clandestinis matrimoniis ab se lato comprehendere; ne, uti dicebatur, eorum matrimonia in Concubinatus universim evaderent; & absque ulla majoris boni compensatione, auferentur scelera potius, quam minuerentur: Ecquis sibi persuaserit, piam matrem, ipsissimis hisce malis haudquaquam obstantibus, A catholicorum

Com-

Communitates futuras in eadem sanctione comprehendere voluisse?

Quodque comprehendere reapse noluerit, haud levia suadent indicia. Centum fere anni sunt (postquam scilicet Fœderati Belgii A Catholicis in veram, pacificamque coaluere Rempublicam) ex quo Romana Ecclesia nec utrique ea ex gente conjugii ad Catholicam Religionem converso matrimonium renovari aliquando iussit, nec eorundem Conjugum uni converso novi ineundi matrimonii facultatem fecit: nec de legitimis præfatorum A Catholicorum prolium natalibus dubitare visa est. Equidem si id non est, ea matrimonia pro validis, ratisque habere, vix unquam aliud esse putaverim. Doctores, qui rationi huic innituntur, eamque promovent, atque illustrant, abundè citatos observare est in laudata R. P. D. Secretarii scriptura *num. 35.*

Quæ autem adversùs hanc rationem ipsam in eadem Scriptura *num. 47.* producta sunt, nihil solidi præferre videntur. Etenim quod Sacrarum Congregationum decreta attinet, ea vel ad Hollandiæ Provincias respiciunt, dum non adhuc in veram, pacificamque coaluerant Rempublicam; vel ambigua admodum sunt, quæque adeo rationem propositam elevare minime possunt; vel non plenè discussa Causa prodiisse, satis ipsamet superque testantur. Ad memorata enervanda indicia reponere cum *P. La Croix*, (c) quod licet Ecclesia matrimonia, de quibus disputatur, pro irritis habeat, postquam tamen contracta sunt, stante de valore eorum probabilitate, tanquam valida, rataque suscipiat; id, inquam, reponere locum uti-

que

(c) *Theol. mor. lib. 6, p. de matrim. n. 773.*

que habere posset quoad Matrimonii civiles effectus; sed nunquam hujuscemodi Matrimoniorum usum talis doctrina licitum redderet: Quamobrem ut is usus evaderet licitus, Matrimonia uti dubii valoris ad Tridentini formam renovari deberent, quod fieri neutiquam consuevit, ipsomet la Croix adstipulante; Nec sequitur, A catholicos ex apostasia commodum reportare: Siquidem probatum est, Romanam Ecclesiam haud utique in Hæreticorum gratiam, sed in æquitatis, pietatisque suæ Acatholicas Communitates in decreto Tridentino comprehendere nolle.

Alteram rationem, quare affirmanti sententiæ adstipuler, subscribamque, ex indubia, solidisque fundamentis innixa ejusdem sententiæ probabilitate hauriendam duco, eamque sic brevissimè propono. Ecclesia habiles re ipsa ad Matrimonium contrahendum reddit quotquot opinione solidè probabili tanquam habiles reputantur; modò tamen quæstio circa jus versetur, non circa factum; disputeturque de impedimento ab sola lege Ecclesiastica derivata. Hoc assertum præ cæteris fusè comprobatur P. Joannes Cardenas, quem nemo laxitatis infimulabit, in exponenda prima propositione ab Innoc. XI. (d) proscripserat: Et moralem ejus certitudinem, ob quam locum habere existimat in Matrimoniis non modo contractis, sed etiam contrahendis, rationibus qua Theologicis, qua Canonicis ostendere satagit, ac præsertim Summorum Pontificum rescriptis, quæ apud eundem videri possunt.

Hoc posito: Certè in meridianam lucem tenebras

(d) Disp. 2. Cap. 8. per. tot.

bras inferre tentant, qui sententiæ, quam tuemur, veram, solidamque probabilitatem adimere conantur. Quisquis enim præjudiciorum expers momenta rationum in sæpe laudata scriptura pro eadem sententia congesta accuratè expenderit, exploratum profecto habebit, ea sin minus divisim, saltem simul considerata tantam hujuscemodi sententiæ probabilitatem adsciscere, ut de ea merito dici possit, si hæc non sit probabilis, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

Quum itaque certò probabile sit, & quidem probabilitate ad jus attinente, Matrimonia A catholicorum in Hollandia degentium, præter formam à Concilio Tridentino præscriptam, inter sese inita valere, eã revera valent, ac tanquam inita inter personas ad contrahendum aptas ab Ecclesiã, si opus erat, redditas excipienda sunt.

Verum quandoquidem rationes istæ rem ad liquidum non perducunt, suntque Doctores bene multi, quibus neutiquam arrident, expedire omnino judico, ut lato ab hac S. Congregatione decreto, mentem Ecclesiæ non esse, A catholicorum Communitates, Respublicas, cœtus ubivis, & quomodo libet pacificè, quantum ad Religionem pertinet, degentes, in decreto Tridentino de clandestinis matrimoniis comprehendi; lato, inquam, tali, similive decreto, supplicetur dein Sanctissimo pro ejusdem approbatione; quæ tamen ita concepta sit, ut veræ declarationis efficacitatem, & vim omnem obrineat.

Dub. II. *An Matrimonia inter Partem Catholicam, & Partem A catholicam, quæ ambæ sint fœderatorum Ordinum subdita, contracta in locis eorundem*

dem Dominio in Belgio subjectis censenda sint valida?

Pro resolutione notandum est primò, dubium restringi ad valorem, non autem ad fas extendi; Siquidem, regulariter loquendo, vetitum Catholicis esse connubiale fœdus cum hæreticis inire certissimum est.

Nota secundò, Hollandiæ Rempubliam physice quidem unam, sed moraliter duplicem esse; alia namque A catholicorum, alia Catholicorum inibi consideranda Communitas est; Atque hanc decreto Tridentini circa clandestina Matrimonia obnoxiam esse, Belgii Episcopos minime ambigere.

Jam vero negantem propositi Dubii partem tanquam affirmante longè mihi probabiliorem sequendam autumo; in ejusque probationem ita in forma argumentum struam. In confesso apud omnes est, quod ubi una Pars est ad Matrimonium contrahendum inepta, Matrimonium irritum redditur, perinde ac si utraque inhabilis in se ipsa foret; uti in impedimentis impotentia, Voti, Ordinis, ligaminis &c. apertissimè patet. Atqui Pars Catholica in Hollandia, dum Tridentini forma non servatur, est ad Matrimonium inibi contrahendum inepta, quamvis A catholica apta dicatur. Ergo Matrimonium, quod inter se contraheretur, invalidum prorsus, & irritum, nedum illicitum existimandum esset.

Equidem si in Hollandia aliqua Parœciarum segregatio, seu distinctio conservaretur; ibique Parœciæ, vel quasi Parœciæ Catholicorum ab A catholicorum sive Parœciis, sive quasi Parœciis secernerentur, matrimonium citra fraudem à Parte Catholica

tholica cum Aetholica in quasi Parœcia Aetholica Partis initum pro valido habere, nullus abnuerem. At quandoquidem segregatio, seu distinctio isthæc nequaquam viget; nullaque respectu Catholicorum inibi degentium Parochia, vel quasi Parochia est, in qua decretum Tridentini publicatum, receptumque non fuerit, quocumque intra Hollandiæ fines Pars Catholica sese conferat, nullam idoneam fiet, ni legem Concilii seruet, ad contrahendum.

Neque dicas, in matrimonio contrahendo liberum Partibus esse sive Sponsi, sive sponsæ leges amplecti. Nam hoc verum quidem est quoad electionem Parochi, proprius enim Parochus dicitur, sive ille Sponsi sit, sive sponsæ, sed ad reliqua matrimonii valorem attinentia hujuscemodi assertum extendi, nemo profecto dixerit.

Et sanè si duo fingamus Regna recens ad fidem conversa, quorum unius indigenæ justis de causis exempti ab Romano Pontifice declarati sint ab impedimento quarti gradus consanguinitatis, alterius autem finitimi non. Si qui reperirentur Regni non exempti indigenæ quarto consanguinitatis gradu cum indigenis Regni exempti conjuncti, nemo, uti reor, opinabitur, eos citra dispensationem valide, & inter sese matrimonio jungi posse, eo quod una Pars in Matrimonio contrahendo alterius libertatibus uti, fruique valeat.

Quæ autem pro resolutione hujusce Dubii dicta sunt, vim, & locum habent, ubi verus, propriusque Parochus sine gravi detrimento, vel incommodo haberi potest, probè etenim novi, quid Sacra Concilii Congregatio die 27. Martii 1632. Episcopo

copo Tricariensi rescripserit, quodque in præfata Scriptura *num. 20.* relatum legitur.

Sit pro resolutionis hujusce coronide ejusdem S. Congregationis decretum in *Causa Ruremundensi Matrimonii*, quod idem in dicta Scriptura refertur quarto loco; & quandoquidem rem omnem id conficere existimo, hic exscribere non pigebit.

Catholicus cum hæretica, quæ hæresim abjurare promiserat, Matrimonium coram Magistratu Sæculari in loco, ubi Concilium Tridentinum receptum, & Parochus commodè haberi, & adiri poterat, contraxit, & postea consummavit. Verum quia mulier non solum ad hæresim abjurandam adduci non potuit, sed alteri viro nupsit: Orator ad partes viventes sub obedientia S. Sedis se recepit, & cum alia muliere contrahere desiderat: Sed quoniam Ordinarius recusat permittere absque S. Sedis declaratione, Orator supplicat decerni, an prædictum Matrimonium contractum ab ipso cum dicta hæretica, modo ut præfertur, sit nullum.

Die 2. Maii 1676. S. Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, secundum ea, quæ proponuntur, censuit, dictum Matrimonium fuisse nullum.

Hisce duobus dubiis, quæ in hac materia quasi capitalia sunt, resolutis, reliqua vel ex dictis resoluta manent, vel non multum negotii facessunt: Quamobrem iis in præsentia singillatim discutendis libenti animo supersedeo.

Atque ita sub Censura &c.

Thomas Sergius Piorum Oper. S. R. Inqu. Conf.

DIS-